

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р **НАТАЛИЯ АТАНАСОВА БЕКЯРОВА,**

професор по „Военно-политически проблеми на сигурността“ , факултет
„Национална сигурност и отбрана” при **ВОЕННА АКАДЕМИЯ „Г. С.
РАКОВСКИ”**- София

Служебен телефон 02/92 26543

Области на висшето образование:

2.2.История и археология (Съвременна история)

Научна специалност: 05.03.04 „Нова и най -нова история“ и

9. Сигурност и отбрана

9.1. Национална сигурност

Научна специалност: 05.12.02."Военнополитически проблеми на
сигурността"

За дисертационния труд на **Младен Младенов Манев** на тема

**„Ислямският фундаментализъм и американската външна политика в
Близкия изток (1980-2001 г.)“** за присъждане на образователната и научна
степен „доктор по история“

Научен ръководител доц. д-р **Костадин Иванов Грозев**

София

2017

Определена съм за разработваща становище по дисертационния труд на докторанта Младен Младенов Манев, с протокол № 1 от 14.03.2017 г. на първото заседание на научното жури по обявената процедура.

Приемам, че работата на докторанта е протекла съгласно законовите процедури, обсъждания и общи изисквания, а дисертационният труд е разработен и представен във вид и обем, съответстващи на критериите на първичното звено (катедра „Нова и съвременна история“ при Софийския университет "Св. Климент Охридски"), където докторантът е осъществил своето обучение и научно изследване.

1. Актуалност и значимост на разработения научен проблем

Актуалността на изследвания проблем се определя от особената значимост на мястото и ролята на ислямския фундаментализъм в развитието на съвременния свят и ключовата роля, която продължава да заема в приоритетите и външната политика на САЩ. Както правилно се посочва в дисертационния труд, съвременният ислямски фундаментализъм и като идеология и като практика е строго обвързан с политиката на САЩ в Близкия изток след 1974 г., както и с развитието на мюсюлманските държави в региона. Научните изследвания по въпросите на фундаментализма и тероризма очевидно още дълги години ще бъдат една от важните насоки в развитието на хуманитарното знание. В този смисъл темата на дисертационния труд е нужна, значима и актуална.

2. Оценка на научните резултати и приносите на дисертационния труд

Представеният за становище дисертационен труд има традиционната за подобен род научно изследване структура. Състои се от въведение, три глави и заключение с обем от 308 стандартни страници, заедно с предложените 7 карти, 4 таблици, 1 илюстрация, както и библиография, която отразява използваните извори, документи и научна литература.

В уводната част правилно се посочва целта и основните изследователски задачи, които следва да се реализират в хода на научното изследване. Внесени са важни уточнения и ограничения, свързани с акцентите при проучването преди всичко на сунитския радикален ислям. Структурата е логична и ясно следва общия тематичен замисъл в посочените хронологични граници. Направен е кратък преглед на

научните публикации по темата, като са посочени едни от най-популярните автори в българската литература – професорите Христина Мирчева и Владимир Чуков. В англоезичната научна и политическа мисловност посочените автори са много, като голямата част от тях са не само представени, но и използвани в хода на научните търсения. Авторът се позовава и на различни документи, доклади, законодателни и подзаконодателни актове, мемоари, интервюта и лични изказвания на участници в разглежданите събития. Използвани в научното изследване са още и различни справочници, периодични издания, карти, статистически данни и други, които обаче в приложената библиографска справка не са номерирани.

Избраната методика на изследване е удачна. Тя се базира на ретроспективен и сравнителен анализ на достъпните научни публикации по темата, откриване, изучаване и позоваване на документи, както и на самостоятелни оценки относно взаимовръзката между ислямския фундаментализъм и американската политика в Близкия изток в последното двадесетилетие на миналия век. Използват се също така и методите на класификация, обобщаване, статистика и др.

Както вече беше споменато, дисертационния труд е решен в три глави, които са сравнително равностойни по обем. Първата глава въвежда в особеностите на международната среда в която се развива фундаментализма през 80-те години на ХХ век и налагането на методите на тероризма. На базата на материали и документи на ЦРУ се конкретизира профила на фундаменталистите от този период. Втората глава акцентира върху изследването на дейността и идеологията на Осама бин Ладен и възхода на Ал Кайда до края на 1992 г. като се поднасят множество интересни, малко популярни данни и факти, свързани с лидера на организацията и неговите съратници, както и с новите методи и средства на борба. В третата глава се изследва политическият и военен отговор на САЩ срещу Ал Кайда в периода 1993 г. до 11 септември 2001г. Специално място се отделя на усилията на администрацията на президента Бил Клинтън в борбата с фундаментализма и тероризма.

Качество на работата е достатъчния по обем, добре преразказан и поднесен фактологичен материал, който дава допълнителна светлина върху отделни личности и събития.

В най-общ вид авторефератът отговаря на стандартните изисквания. Макар и сравнително кратък, той в основни линии разкрива качествата на дисертационния труд.

Докторантът Младен Манев е представил пет свои изследвания (статии и доклади) по темата, като част от тях са публикувани, а другите са под печат.

Посочените в автореферата научни приноси не са добре обмислени и правилно формулирани. Ако сметнем, че поставените тирета имат за цел да отделят приносите един от друг, то е неприемливо да се одобрят всичките посочени шест приноса. Не става въпрос единствено за нескромния брой, но и тяхното съдържание. В случая следва да се посочи преди всичко обстоятелството, че в съвременната българска историопис липсват сериозни изследвания на подобна тема; да се акцентира предимно на осмисления, систематизиран и научно поднесен, нов фактически материал и пр.

3.Критични бележки

Наред с посоченото, към работата могат да се предявят и някои по-сериозни претенции и препоръки , като:

1. Съществува известно несъответствие между темата на дисертационния труд от една страна, направения анализ и постигнатите резултати, от друга. Хаотично и непълно е представянето на ислямския фундаментализъм в неговото многообразие, защото е трудно се открият неговите особености и основни елементи. За сметка на това широко се представят и анализират организацията „Ал Кайда“ и лидера Осама бин Ладен.
2. Формулировките на главите и особено на първата глава „САЩ и предизвикателствата на съвременния ислямски фундаментализъм“ са подходящи за есета, статии, за курсова или дипломна работа, но не са достатъчно прецизни за научно изследване от ранга на дисертационен труд;
3. Не са спазени задължителните изисквания към въвеждащата част на дисертацията, като автора е пропуснал да формулира обект на изследване, хипотеза на изследване и др.
4. На места анализите липсват, за сметка на разширената фактология и преразказа на исторически събития;

5. На са оформени ясни изводи и резултати от анализите в отделните глави и в края на работата;
6. Не е редно в дисертационен труд на подобна тематика, да се игнорира експертизата на руската академична мисловност и да се дава приоритет основно на американските документи и материали.
7. Некоректно на места е цитирането на източниците през различни сайтове, без да се посочва вида на материала, евентуалния автор, а напоследък редица авторитетни издания налагат и фиксиране на датата на ползването на интернет източниците.

4.Заключение

Независимо от сериозните бележки и претенции към дисертационния труд на Младен Младенов Манев и имайки предвид, че научната степен „доктор“ е и образователна, съм склонна да подкрепя амбициите и усилията на кандидата. С интереса си към темата и направените интерпретации на основните процеси и събития, автора показва, че има потенциал за творческа и изследователска дейност, който би могъл успешно да развие в бъдеще.

5.Оценка на дисертационния труд

Представеният за становище дисертационен труд, в общи линии отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в България. Това ми дава основание да гласувам „положително ” и да предложа на членовете на Научното жури да гласуват с „Да“ за присъждането на образователната и научна степен „доктор” на Младен Младенов Манев.

Автор на становището :

Проф.д-рНаталия Бекярова

10.04.2017